

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА

(приет с ПМС No 57 от 2002 г.; обн.,ДВ,бр.28 от 19 март 2002 г.)

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. С правилника се уреждат условията и редът за прилагане на разпоредбите на Закона за насърчаване на заетостта (ЗНЗ).

Чл.2. Сътрудничеството между органите по заетостта и представителите на организациите по чл.3 ЗНЗ се осъществява на всички равнища както в процеса на разработване на действията по активната политика на пазара на труда, така и при осъществяването ѝ.

Глава втора ОРГАНИ ПО ЗАЕТОСТТА Раздел I

Централни органи по заетостта

Чл.3. Централни органи, които създават условия за насърчаване на заетостта на гражданите и провеждат политиката по насърчаване на заетостта и обучението за придобиване на професионална квалификация, са: Министерският съвет, министърът на труда и социалната политика, министърът на икономиката, министърът на земеделието и горите, министърът на транспорта и съобщенията, министърът на образованието и науката, министърът на околната среда и водите, министърът на регионалното развитие и благоустройството, министърът на енергетиката и енергийните ресурси, министърът на културата, Националният съвет за насърчаване на заетостта, Националният консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила, Агенцията по заетостта и др.

Чл.4. (1) Министерският съвет определя държавната политика по заетостта в съответствие с приоритетите на правителството и препоръките на Европейския съюз и други международни организации.

(2) При определянето на държавната политика по заетостта Министерският съвет определя срокове за разработването на Национален план за действие по заетостта паралелно с бюджетната процедура.

(3) Държавната политика за насърчаване на заетостта и по обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни и заети лица се осъществява от министъра на труда и социалната политика съвместно с другите администрации.

Чл.5. (1) Министърът на труда и социалната политика след консултации и в сътрудничество с представителните организации на работодателите и на работниците и служителите разработва държавната политика за насърчаване на заетостта и определя процедурите за координиране действията на органите по заетостта при разработването на Националния план за действие по заетостта.

(2) Министърът на труда и социалната политика в едномесечен срок след приемането на бюджетната процедура утвърждава реда и механизма за разработване на Националния план за действие по заетостта.

(3) Администрациите в своите проектобюджети включват и проекти, свързани с приоритетите на политиката по заетостта, за които е нужно финансиране и/или съфинансиране от държавния бюджет.

(4) След съгласуване на проектобюджетите на администрациите с Министерството на финансите одобрените за включване в бюджетите им проекти, свързани с приоритетите на политиката по заетостта, се представят на министъра на труда и социалната политика за включване в проекта на Националния план за действие по заетостта.

(5) Министерството на труда и социалната политика обобщава предложенията на ведомствата и заедно с частта, разработена в министерството, оформя проекта на Националния план за действие по заетостта.

(6) Проектът на Националния план за действие по заетостта се внася за съгласуване в Националния съвет за тристранно сътрудничество едновременно с внасянето на проекта на закона за държавния бюджет.

(7) Министърът на труда и социалната политика внася за приемане от Министерския съвет Националния план за действие по заетостта в срок до един месец след

приемането на постановлението на Министерския съвет за изпълнението на държавния бюджет за съответната година.

(8) Финансирането на Националния план за действие по заетостта се осигурява за всяка календарна година в рамките на закона за държавния бюджет за съответната календарна година.

Чл.6. (1) Министърът на труда и социалната политика утвърждава ежегодно плана за действие на Агенцията по заетостта в срок до 2 месеца от приемането на закона за държавния бюджет за съответната година.

(2) Изпълнителният директор на Агенцията по заетостта с разработването на проекта на бюджет на агенцията, който е неразделна част от бюджета на Министерството на труда и социалната политика, предлага проект на план за действие на Агенцията по заетостта съгласно утвърдените от министъра на труда и социалната политика структура и насоки.

(3) Министърът на труда и социалната политика утвърждава ежегодно критериите за подбор на програми и мерки, които се финансират от държавния бюджет и се включват в Националния план за действие по заетостта.

Чл.7. (1) Националният съвет за насърчаване на заетостта освен посочените в чл.8, ал.6 ЗНЗ функции и задачи дава становища и по искане на председателя на Националния съвет за тристранно сътрудничество по въпросите на заетостта.

(2) В срок до един месец от учредяването си Националният съвет за насърчаване на заетостта приема правилник за устройството и дейността си.

(3) Списъкът на членовете на Националния съвет за насърчаване на заетостта се публикува в официалната страница на Министерството на труда и социалната политика в Интернет.

(4) При обсъждане на въпроси по специфични теми по решение на Националния съвет за насърчаване на заетостта може да се канят за участие в заседанията представители и на други компетентни органи и организации, както и на други юридически лица с нестопанска цел.

Раздел II

Регионални органи по заетостта

Чл.8. Регионалните органи по заетостта са:

- 1.** областният управител и кметът на общината;
- 2.** постоянните и временните комисиони по заетостта;
- 3.** дирекциите "Регионална служба по заетостта";
- 4.** дирекциите "Бюро по труда".

Чл.9. (1) Комисията по заетостта към областния съвет за регионално развитие подпомага областния управител при определяне, организиране и контролиране провеждането на държавната политика по заетостта и обучението за придобиване на професионална квалификация на регионално равнище.

(2) Комисиите по заетостта:

- 1.** определят приоритетите на регионалната политика по заетостта и разработват регионални програми за заетост;
- 2.** обсъждат проекти на регионални програми за заетост в срок до един месец от представянето им и ги внасят за утвърждаване и финансиране от Министерството на труда и социалната политика и/или от други министерства и ведомства;
- 3.** осигуряват условия за провеждане на регионалната политика по заетостта в съответствие с националните приоритети;
- 4.** извършват мониторинг и контрол на изразходваните средства за активна политика.

(3) В комисиите по заетостта участват представители на юридическите лица с нестопанска цел по чл.9, ал.5, т.6 ЗНЗ.

(4) В комисиите по заетостта участват ръководителят на дирекция "Регионална служба по заетостта" и/или упълномощени от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта представители.

(5) Правилникът за устройството и дейността на Комисията по заетостта се приема от областните съвети за регионално развитие в срок един месец от учредяването ѝ.

(6) Поименният състав на комисиите по заетостта се публикува в официалната страница на областната управа в Интернет и в местните средства за масово осведомяване.

Чл.10. Ежегодно с определянето на приоритетите на държавната политика по заетостта и утвърждаването на Националния план за действие по заетостта комисиите по заетостта приемат приоритети и план за дейността си.

Чл.11. При изпълнение на дейността си членовете на комисиите по заетостта имат право на достъп до информация, засягаща обсъжданите въпроси по заетостта, при спазване разпоредбите на Закона за достъп до обществена информация, Закона за статистиката и изискванията за опазване на служебната тайна.

Чл.12. (1) Съветите за сътрудничество към бюрата по труда извършват наблюдение по изпълнението на програмите и мерките; осъществяват контрол относно спазването на разпоредбите при подбора на съответните програми и мерки; обсъждат приоритетните програми и мерки за финансиране.

(2) В съветите за сътрудничество се включва един представител на общините. В случаите, когато дирекция "Бюро по труда" обслужва няколко общини, се определя един от тях за участие в съветите на ротационен принцип.

(3) При контрола на специализирани програми и мерки съветите за сътрудничество могат при необходимост да канят за участие в заседанията си представители на други юридически лица с нестопанска цел.

(4) В срок един месец от учредяването си Съветът за сътрудничество приема правилник за устройството и дейността си.

Чл.13. (1) Координацията между националните и местните интереси по въпросите на заетостта се осъществява от областния управител чрез Комисията по заетостта съвместно с дирекция "Регионална служба по заетостта".

(2) Областният управител отговаря за съгласуването на плана за регионално развитие в частта му за заетостта с Националния план за действие по заетостта.

Глава трета

ФИНАНСИРАНЕ НА АКТИВНАТА ПОЛИТИКА ПО ЗАЕТОСТТА

Чл.14. (1) Министърът на труда и социалната политика ежегодно определя приоритетните области и критериите за подбор на мерки и програми за финансиране.

(2) В съответствие с процедурата за разработване проекта на бюджет на Република България за съответната година министърът на труда и социалната политика ежегодно изисква предложения за мерки и програми за финансиране от Агенцията по заетостта и областните комисии по заетостта.

(3) Частните посредници по наемане на работа представят своите заявки и проекти по ал.1 за сведение на комисиите по заетостта.

(4) В съответствие с ал.1 и 2 министърът на труда и социалната политика определя параметрите за финансиране на активната политика по заетостта с проекта на бюджет.

(5) Средствата за активна политика по заетостта се планират за финансиране на дейностите по чл.16 ЗНЗ.

(6) На работодателите, ползващи преференциите по ЗНЗ, се предоставят средства за трудови възнаграждения на едно лице за един месец за субсидирана заетост в размер от 100 до 250 лв. при условията и по реда на договора.

(7) Размерът на средствата по ал.6 се определя ежегодно с Националния план за действие по заетостта, приет от Министерския съвет.

Чл.15. Агенцията по заетостта ежегодно изготвя и представя на министъра на труда и социалната политика проект на бюджет, който включва средствата за издръжка на Агенцията по заетостта, финансиране на мерки и програми и инвестиционна дейност.

Чл.16. (1) Министърът на труда и социалната политика определя разпределението на средствата за активна политика по групи разходи за дейностите по чл.16 ЗНЗ.

(2) При разпределянето на средствата за съответната година се гарантират разходите по сключени договори от предходни периоди.

(3) Разпределянето на групите разходи по програми и мерки се извършва на базата на определени критерии, одобрени от министъра на труда и социалната политика.

(4) Ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България се определят средствата за реализация на активната политика по заетостта.

(5) С Националния план за действие по заетостта се определят: максималният размер на средствата за обучение на едно лице за придобиване на професионална квалификация, максималният размер на средства за едно лице за мотивационно обучение, размерът на стипендията за обучение на едно лице и други разходи.

(6) Средствата по преференциите за изпълнение на програми и мерки за насърчаване на заетостта, за които се предоставят суми на работодателя за трудово възнаграждение, се изплащат според действително отработеното през месеца време от всяко наето по трудово правоотношение лице.

(7) Средствата по преференциите за изпълнение на програми и мерки за насърчаване на заетостта се предоставят въз основа на:

1. предоставена от работодателя заявка за свободните работни места;
2. писмено искане за насочване на безработни на работа на обявените свободни работни места;
3. сключен писмен договор между дирекция "Бюро по труда" и работодател във връзка с ползването на средства по преференцията;
4. документ, доказващ базисната численост на персонала.

(8) За времето, през което работникът или служителят ползва платен отпуск, който се заплаща от средствата за работна заплата, средствата за заплащане на възнагражденията за този отпуск, включително обезщетенията, когато той не се ползва, са за сметка на работодателя.

(9) Текущото финансиране на програми и мерки от дирекциите "Бюро по труда" за съответния месец се осъществява чрез парични преводи от:

1. Агенцията по заетостта;
2. Социалноинвестиционния фонд;
3. Националния осигурителен институт;
4. други организации.

(10) Министърът на труда и социалната политика по предложение на Агенцията по заетостта през годината може да преразпределя неусвоени средства от едни региони и/или програми и мерки към други региони и/или програми и мерки, които могат да усвоят допълнително средства.

(11) Паричните преводи по ал.9 се извършват въз основа на заявки в съответствие с условията и реда, определени от министъра на финансите съгласувано с министъра на труда и социалната политика.

(12) Министърът на труда и социалната политика съгласува действията по активната политика с Националния съвет за насърчаване на заетостта.

Глава четвърта

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЛИЦАТА, КОИТО АКТИВНО ТЪРСЯТ РАБОТА, И НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ

Раздел I

Общи положения

Чл.17. (1) Информацията за обявените свободни работни места се предоставя от дирекциите "Бюро по труда".

(2) Списъкът на свободните места се изнася и публично в дирекция "Бюро по труда", но без оповестяване на организацията работодател и нейния адрес.

(3) Информацията за програмите и мерките и за възможностите за обучение се предоставя на лицата, регистрирани като безработни в дирекция "Бюро по труда", от съответните специалисти на дирекция "Бюро по труда".

Раздел II

Регистрация, права и задължения на лицата, които активно търсят работа

Чл.18. (1) Регистрацията на активно търсещите работа лица се извършва в дирекциите "Бюро по труда" въз основа на:

1. документ за самоличност;
2. заявление-декларация по установен образец;
3. документи за придобито образование и/или квалификация;
4. решение на териториалната експертна лекарска комисия/Националната експертна лекарска комисия - за лицата с трайно намалена работоспособност;
5. документи, удостоверяващи общ и/или служебен стаж, и/или осигурителен стаж;
6. други документи - в случаите, когато са необходими.

(2) Регистрацията се извършва в дирекция "Бюро по труда" в регистър по поредни номера и се въвежда в автоматизираната информационна система.

(3) Регистрационните картони се завеждат по групи активно търсещи работа съгласно чл.18, ал.2 ЗНЗ и данните се въвеждат по групов разрез в автоматизираната

информационна система.

(4) За всяко регистрирано лице се попълва регистрационен картон и се прави оценка на възможностите за устройване на работа.

(5) На лицата, които имат право на парични обезщетения при безработица, регистрирани в дирекциите "Бюро по труда", се издава служебна бележка по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта, която се представя в териториалното поделение на Националния осигурителен институт по постоянния адрес на лицето.

(6) На лицата, регистрирани в дирекциите "Бюро по труда" без право на обезщетение, се издава служебна бележка за удостоверяване на регистрацията по тяхно искане.

(7) В случаите, когато регистрацията се извършва по настоящ адрес, се уведомява съответната дирекция "Бюро по труда" по постоянен адрес в 7-дневен срок от датата на регистрирането им.

(8) Регистрацията по настоящ адрес се извършва въз основа на документ от общината, удостоверяващ адреса на лицето.

(9) Лицето, регистрирано в дирекция "Бюро по труда", е длъжно в срок 3 работни дни да уведоми писмено дирекция "Бюро по труда" за настъпили промени в настоящия му адрес.

Чл.19. (1) Лицата, за които има подходящо свободно работно място в момента на регистрацията им, се насочват от трудовия посредник към работодателя, заявил мястото.

(2) На лицата, на които в едномесечен срок след регистрацията им в дирекция "Бюро по труда" не е предложена работа или не са започнали работа, се изготвя план за действие и график за посещения в дирекция "Бюро по труда", който се записва в регистрационния картон и в регистрационната карта за лицето.

Чл.20. (1) Регистрацията на активно търсещите работа лица се прекратява по реда на чл.21, ал.1 ЗНЗ с решение на ръководителя на дирекция "Бюро по труда" по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта.

(2) Регистрацията на активно търсещите работа се прекратява и при неоснователен отказ да приемат предложената им подходяща работа и/или включване в курс за професионална квалификация.

(3) Дирекциите "Бюро по труда" предоставят на териториалните поделения на Националния осигурителен институт информация за прекратените и възстановените регистрации, извършени по реда на чл.21, ал.1 ЗНЗ, на магнитен или електронен и хартиен носител в срок до 3 работни дни от датата на издаване на решението за прекратяване или възстановяване на регистрацията.

(4) Регистрацията се възстановява и за лицата, включени в програми и мерки за заетост и обучение по ЗНЗ, след изтичането на договора, както и за лицата по чл.20, ал.4, т.1 и 2 ЗНЗ.

Чл.21. Ако лицата се явят в дирекция "Бюро по труда" в срок 3 работни дни след отпадането на уважителната причина, прекратената на основание чл.20, ал.3, т.1, 2 и 3 или ал.4, т.3 ЗНЗ регистрация се възстановява с решение на ръководителя на дирекция "Бюро по труда" по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта.

Раздел III

Права и задължения на работодателите

Чл.22. (1) Работодателите, желаещи да ползват услугите на дирекциите "Бюро по труда" по чл.17, ал.2 ЗНЗ, могат да обявяват в дирекциите "Бюро по труда" свободните работни места.

(2) Заявките на работодателите за потребностите от работна сила със съответните професионални характеристики по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта, се регистрират в дирекциите "Бюро по труда" и се въвеждат в автоматизираната информационна система.

(3) В заявката по ал.2 работодателят посочва начина на подбор:

1. сам да избере кандидатите за работа от предложените от дирекция "Бюро по труда" лица по съответната характеристика;

2. подборът да се извърши от дирекция "Бюро по труда" въз основа на посочените в заявката характеристики на търсената работна сила.

(4) Свободните работни места, останали незаети до 3 месеца от обявяването им, отпадат от регистъра. В случаите, когато работодателят желае да поддържа регистъра на дадено работно място след този период, той го обявява като трайно незаето работно място и то се публикува като такова в официалната страница на Агенцията по заетостта в Интернет.

(5) Не се приемат заявки на работодатели за свободни работни места или за необходимост от работна сила, които съдържат условия с дискриминационни характеристики съгласно чл.2 ЗНЗ, освен в случаите по чл.23, изречение второ от ЗНЗ.

Глава пета

ПРОЦЕДУРА ПО ИНФОРМИРАНЕ ПРИ МАСОВИ УВОЛНЕНИЯ

Чл.23. (1) За удостоверяване на обстоятелствата по чл.24, ал.1 ЗНЗ работодателите представят решение на орган на управление и удостоверение за актуално правно състояние, издадено от фирмено отделение на съда.

(2) Работодателят предоставя пълната информация на дирекциите "Бюро по труда" заедно с уведомлението съгласно чл.24, ал.3 ЗНЗ.

(3) Работодателят може да представи на дирекция "Бюро по труда" и заявка за необходимостта от обучение на персонала, който запазва заетостта си във фирмата.

Чл.24. (1) Екипите по чл.25, ал.1 ЗНЗ се създават по инициатива на работодателя, при когото предстои масово уволнение. Екипите действат само през периода от подаване на уведомлението до приключване на масовото уволнение.

(2) Екипите по ал.1:

1. проучват необходимостта на работниците и служителите от заетост и обучение за професионална квалификация и съдействат на териториалното поделение на Агенцията по заетостта при оказване на услуги по заетостта;

2. съвместно с териториалното поделение на Агенцията по заетостта определят видовете услуги и осигуряват условия за тяхното предоставяне в предприятието;

3. определят графици и срокове за ползване от работниците и служителите на посредническите услуги на Агенцията по заетостта;

4. предлагат проекти за обучение за допълнителна професионална квалификация или преквалификация, обвързани с възможности за заетост;

5. оказват съдействие на работниците и служителите за включването им в подходящи курсове за обучение за професионална квалификация с цел запазване на заетостта или устройването им на друга работа;

6. насочват работниците и служителите към свободни работни места, консултират ги за възможностите за започване на самостоятелна стопанска дейност и включване в други алтернативни форми на заетост.

(3) Алтернативните програми за заетост се разработват по предложение на работодателите и представителите на организациите на работниците и служителите въз основа на проучени пазарни ниши, обособяване на отделни части на предприятието, реализация на браншови проекти и други.

Глава шеста

НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗАЕТОСТТА

Раздел I

Посреднически услуги

Чл.25. (1) Посредническите услуги по заетостта се организират и предоставят от Агенцията по заетостта и от физически и юридически лица, регистрирани по българското законодателство и получили разрешение за посредническа дейност от министъра на труда и социалната политика или от упълномощено от него длъжностно лице.

(2) Посредническите услуги по заетостта, предлагани от Агенцията по заетостта, се организират и предоставят от дирекциите "Бюро по труда" по постоянен или настоящ адрес на активно търсещите работа лица, навършили 16-годишна възраст, и на работодателите.

Чл.26. (1) Посредническите услуги за безработните, регистрирани в дирекциите "Бюро по труда", включват:

1. информиране и консултиране относно:

а) правата и задълженията им според ЗНЗ;

б) свободните работни места, изискванията за тяхното заемане, възможностите за

ползване на стимули за включване в заетост и др.;

- в)** възможностите за мотивационно и квалификационно обучение;
- г)** възможностите за смяна на професията или за работа в друго населено място;
- 2.** подбор и насочване към подходяща работа;
- 3.** предоставяне на психологически консултации;
- 4.** предоставяне на информация за условията и реда за работа в други страни по междуправителствени спогодби;
- 5.** организиране на включването в мотивационно и квалификационно обучение по Закона за насърчаване на заетостта.

(2) Посреднически услуги по заетостта се предоставят и на:

- 1.** български граждани в чужбина, както и на чуждестранни граждани в страната относно възможностите за работа;
- 2.** учащи се над 16-годишна възраст, които желаят да работят през свободното си от учение време;
- 3.** заети, които желаят да сменят работата си;
- 4.** пенсионери, които желаят да работят;
- 5.** чужденците с разрешение за постоянно пребиваване в Република България;
- 6.** лицата, на които е предоставено право на убежище;
- 7.** лицата, на които е предоставен статус на бежанец с право на работа в Република България;
- 8.** лицата, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна.

(3) Учащите се, работещите и пенсионерите могат да ползват посредническите услуги по ал.1, т.1, 2 и 3.

Чл.27. Посредническите услуги за работодателите включват:

- 1.** предоставяне на информация и осъществяване на консултации относно:
  - а)** реда за обявяване на свободните работни места и реда и начините за насочване и подбор на регистрираните лица, активно търсещи работа;
  - б)** състоянието на пазара на труда и потребностите от работна сила;
  - в)** възможностите и реда за обучение за придобиване на професионална квалификация;
  - г)** задълженията им при масово уволнение на работници и служители;
  - д)** възможностите за ползване на стимули за запазване и откриване на нови работни места, както и за приемане на работа на безработни;
  - е)** условията и реда за наемане на чуждестранни работници и специалисти в страната;
- 2.** извършване на подбор и предлагане на подходящи кандидати за обявените свободни работни места;
- 3.** съдействие за организиране на квалификационно и мотивационно обучение;
- 4.** организиране ползването на стимули за насърчаване на заетостта по ЗНЗ.

Чл.28. Агенцията по заетостта може да предоставя посреднически услуги на чуждестранни работодатели, лицензирани посреднически агенции и сродни чуждестранни институции за наемане на български граждани на работа в чужбина срещу заплащане след сключване на договор.

Чл.29. Посредническите услуги от физически и юридически лица, получили разрешение по чл.28, ал.3 ЗНЗ, се организират и предоставят в съответствие с чл.28, ал.5 ЗНЗ.

Раздел II

Планиране на програми и мерки за насърчаване на заетостта

Чл.30. (1) Агенцията по заетостта и комисиите по заетостта до края на май на текущата година представят на министъра на труда и социалната политика предложения на програми и мерки за изпълнение през следващата бюджетна година.

(2) Министерството на труда и социалната политика обобщава предложенията, подрежда ги съобразно приоритетите и утвърдените критерии и определя списъка на проектите, които се предлагат за финансиране.

(3) Министърът на труда и социалната политика утвърждава ежегодно план за действие на Агенцията по заетостта и го осигурява финансово.

(4) Проектът на плана за действие по ал.3 се представя от Агенцията по заетостта на министъра на труда и социалната политика не по-късно от края на август на текущата

година.

(5) Министърът на труда и социалната политика след консултации с министъра на финансите и Агенцията по заетостта утвърждава план за действие на Агенцията по заетостта в двумесечен срок след обнародването в "Държавен вестник" на постановлението на Министерския съвет за изпълнението на държавния бюджет за съответната година.

(6) Планът за действие включва както дейностите, свързани с функциите на Агенцията по заетостта, така и програмите и мерките за насърчаване на заетостта и за обучение.

(7) Разпределянето на националните програми и мерки по региони се извършва от Агенцията по заетостта въз основа на предложението на дирекциите "Регионална служба по заетостта" и оценката им по критериите, утвърдени от министъра на труда и социалната политика в съответствие с приоритетите на правителството и на политиката по заетостта.

(8) Изпълнителният директор на Агенцията по заетостта утвърждава образците на писмените договори, които се сключват между дирекция "Бюро по труда" и работодателите, с безработните лица и с обучаващите институции.

(9) Договорите, които се сключват между поделенията на Агенцията по заетостта и работодателите, са за период на действие в рамките на една календарна година.

(10) В случаите, когато работодателят желае да получи преференция за оставащ календарен период, по-малък от определения срок за субсидирана заетост по ЗНЗ, договърът се сключва за периода до края на текущата година и се продължава през следващата година за оставащия период.

(11) При наемане на безработни лица на трудов договор по програми и мерки на непълно работно време (почасова работа) размерът на трудовото възнаграждение по чл.14, ал.7 се определя според законоустановените работни часове за конкретния месец.

Чл.31. (1) Програмите, разработени съгласно чл.31, ал.1 и 2 ЗНЗ, се представят от отговорните институции за обсъждане в комисиите по заетостта, с изключение на националните програми.

(2) Програмите, които са одобрени от комисиите по заетостта, се внасят за разглеждане от Агенцията по заетостта и от Министерството на труда и социалната политика.

(3) Националните програми за заетост се утвърждават от министъра на труда и социалната политика след обсъждане в Националния съвет за насърчаване на заетостта и се предлагат за финансиране и включване в плана за действие на Агенцията по заетостта.

Чл.32. Комисиите по заетостта одобряват регионални и общински програми за заетост по чл.31, ал.2, т.3 ЗНЗ, включващи мерки и микропроекти, съобразени с приоритетите на политиката по заетостта.

Раздел III

Програми и мерки за заетост на младежи

Чл.33. (1) Програмите за професионално ориентиране, обучение за придобиване на професионална квалификация и устройване на работа на безработни лица до 29-годишна възраст без трудов стаж по чл.34, ал.1 ЗНЗ и програмите за обучение за придобиване на професионална квалификация и устройване на работа на младежи до 29-годишна възраст без трудов стаж с намалена работоспособност, както и на младежи от социални заведения, завършили образованието си, по чл.35, ал.1 ЗНЗ се утвърждават от министъра на труда и социалната политика.

(2) Средствата за насърчаване на заетостта по условията на чл.34, ал.2 и чл.35, ал.2 ЗНЗ се определят ежегодно с бюджета на Агенцията по заетостта и с Националния план за действие по заетостта.

(3) Разпределянето на средства по региони се извършва от Агенцията по заетостта на основание на обобщените от дирекциите "Регионална служба по заетостта" заявени потребности от дирекциите "Бюро по труда" (съгласно разписаните планове за действия при регистрация на лицата), които се класират на конкурсен принцип въз основа на критерии, утвърдени от министъра на труда и социалната политика.

(4) Средствата по чл.34 и 35 ЗНЗ се предоставят на работодателя, при условие че е сключил договор по чл.30, ал.6 ЗНЗ и трудов договор с безработен без трудов стаж,

насочен от дирекция "Бюро по труда".

(5) Средствата за обучение за придобиване на професионална квалификация по условията на чл.34, ал.2 и чл.35, ал.2 ЗНЗ са до максимално определения размер за обучение на едно лице.

(6) Отношенията между дирекция "Бюро по труда" и изпълнителя и/или ползвателя на програмите по ал.1 се уреждат с писмен договор по утвърден образец.

Чл.34. (1) Средствата по чл.36, 37, 50, 51, 52, 53 и 55 ЗНЗ се предоставят на работодателите при наемане на работа на насочени от дирекциите "Бюро по труда" безработни, отговарящи на условията за включване.

(2) Средствата по чл.43, ал.5 ЗНЗ се предоставят на работодател или на обучаваща организация при обучение за придобиване на професионална квалификация на наетите по чл.43, ал.1 ЗНЗ.

(3) Отношенията между дирекция "Бюро по труда" и работодател или обучаваща организация във връзка с получаването и ползването на средства се уреждат с писмен договор по утвърден образец.

Чл.35. (1) Предоставяните на работодателя финансови средства през годината по чл.36, 37, 51, 52, 53 и 55 ЗНЗ са в размер, определян ежегодно с Националния план за действие по заетостта, до изчерпване на планираните квоти. Те включват трудово възнаграждение за действително отработено време през месеца и дължимите върху него вноски за сметка на работодателя за фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса за всяко наето по трудово правоотношение лице.

(2) Работодател, който прекрати едностранно трудовото правоотношение преди изтичането на определения срок по причини, които не са свързани с поведението на работника или служителя, възстановява получените финансови средства по ал.1 за съответния работник или служител.

(3) Финансовите средства по ал.1 не се възстановяват в случаите на прекратяване на договора между дирекция "Бюро по труда" и работодателя по взаимно съгласие.

(4) Средствата за обучение за придобиване на професионална квалификация по условията на чл.43, ал.5 ЗНЗ са до максимално определения размер за обучение на едно лице.

Чл.36. (1) На работодателя се изплащат средства съгласно чл.43, ал.4 ЗНЗ за направените от него осигурителни вноски във фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса на базата на сключен договор между работодателя и дирекция "Бюро по труда" на траншове съобразно размера и планираните квоти с годишния Национален план за действие по заетостта.

(2) Договорът по ал.1 се сключва след проверка на декларираните обстоятелства за ползване на преференциите.

Чл.37. Работодател, ползващ права по чл.34, 35, 36 и чл.52, ал.1 и 2 ЗНЗ, може да сключи договор със срок за изпитване по реда на Кодекса на труда с не повече от две насочени от дирекция "Бюро по труда" безработни лица в рамките на срока на преференцията.

Чл.38. (1) Програмите за ограмотяване, квалификация и заетост по чл.38 ЗНЗ се разработват и изпълняват от дирекциите "Бюро по труда" съвместно с общинските администрации, поделенията на Министерството на образованието и науката, представителните организации на работодателите и на работниците и служителите и с други юридически лица с нестопанска цел.

(2) По програмите по ал.1 се осигуряват средства за разходите за ограмотяване и обучение за професионална квалификация.

(3) Модул "Трудова заетост" се реализира чрез форми на несубсидирана заетост, субсидирана заетост и/или насочване към самостоятелна стопанска дейност.

(4) Структурата на програмите и организацията на изпълнението им се утвърждават от министъра на труда и социалната политика по предложение на изпълнителния директор на Агенцията по заетостта.

Чл.39. (1) Предоставянето на услуги по програмата по чл.39, ал.1 ЗНЗ се осъществява съвместно от дирекциите "Бюро по труда" и службите за социално подпомагане.

(2) Трудовата заетост по чл.39, ал.3, т.5 ЗНЗ се реализира чрез форми на несубсидирана заетост, субсидирана заетост и/или насочване към самостоятелна

стопанска дейност.

(3) Структурата на програмата и организацията на изпълнението ѝ се утвърждават от министъра на труда и социалната политика по предложение на ръководителя на Националната служба за социално подпомагане.

Чл.40. (1) Дружество, създадено с цел осигуряване заетост на безработни лица по реда на чл.40 ЗНЗ, може да ползва преференциите по реда на ЗНЗ, ако отговаря на следните условия:

- 1.** да е образувано доброволно от държавни, общински или частни предприятия, общини, организации на работодателите, организации на работниците и служителите, финансови институции, както и от други юридически лица от съответната територия;
- 2.** да е регистрирано съобразно действащото законодателство в съответствие с целите на програмите по чл.40, ал.1 ЗНЗ;
- 3.** да осигурява заетост на безработни лица за срок от 6 до 24 месеца на пълно или непълно работно време по условията на Кодекса на труда;
- 4.** разходите за издръжка на персонала, осъществяващ ръководната и административната дейност на сдружението, да са за сметка на приходите от неговата дейност;
- 5.** да осъществява дейности, включени в каталог, утвърден от министъра на труда и социалната политика;
- 6.** да осигурява достъп за контрол върху осъществяваната дейност на териториалните органи на Агенцията по заетостта, на представители на организациите на работодателите и на организациите на работниците и служителите.

(2) На дружеството се превеждат средства за наетите безработни лица съгласно чл.40, ал.3 ЗНЗ в съответствие с определените квоти и средства за субсидиране на заетостта в бюджета и в Националния план за действие по заетостта за съответната календарна година.

(3) За включване по програмите съгласно чл.40, ал.1 ЗНЗ могат да се приемат само безработни, регистрирани и насочени от дирекция "Бюро по труда".

(4) Предоставянето на средства на дружеството се извършва на основание на договора по чл.30, ал.6 ЗНЗ.

(5) За наети в дружеството и включени в обучение за придобиване на професионална квалификация безработни лица се изплащат средства в размер до максимално определения за обучение на едно лице.

(6) Списъкът от дейности съгласно чл.40, ал.4 ЗНЗ се утвърждава от министъра на труда и социалната политика по предложение на изпълнителния директор на Агенцията по заетостта.

Чл.41. (1) На работодател по чл.41 ЗНЗ се предоставят средства за стажуване и/или за обучение съгласно определения с Националния план за действие по заетостта размер на възнагражденията за действително отработеното време и вноските върху него за сметка на работодателя за фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса за всяко прието за стажуване и/или за обучение безработно лице до 29-годишна възраст, насочено от дирекция "Бюро по труда", но за не повече от 6 месеца.

(2) Отношенията между дирекция "Бюро по труда" и работодателя или обучаваща организация във връзка с получаването и ползването на средства се уреждат с писмен договор по утвърден образец.

Раздел IV

Програми и мерки за преход от пасивни към активни мерки

Чл.42. (1) Средствата по чл.42, ал.1 ЗНЗ на безработния и неговото семейство при насочване на работа в друго населено място се определят за най-краткия път и по най-ниската тарифа за железопътен транспорт. В случаите, когато няма железопътен транспорт, средствата се определят по най-ниските тарифи на фирмите за автомобилен транспорт на територията на общината.

(2) Средствата по чл.42, ал.2 ЗНЗ са предназначени за:

- 1.** ежедневни транспортни разходи за пътувания до местоработата и обратно;
- 2.** транспортни разходи за представяне пред определен работодател за наемане на работа.

Чл.43. Размерът на средствата по чл.42, ал.2 ЗНЗ за ежедневни транспортни разходи

за пътувания до местоработата и обратно е до 50 на сто от направените разходи, а за транспортни разходи за представяне пред определен работодател за наемане на работа - ежесечно до 20 на сто от размера на възнаградението за субсидирана заетост, определяно ежегодно с Националния план за действие по заетостта.

Чл.44. (1) Средствата по чл.42, ал.1 и ал.2, т.1 се изплащат въз основа на:

1. регистрация на безработния в дирекция "Бюро по труда" и насочване на работа при условията и по реда на ЗНЗ;

2. писмена молба, към която се прилагат:

а) сключен писмен трудов договор със срок не по-малък от 6 месеца;

б) писмени доказателства за направени транспортни разходи - билети за обществен транспорт, квитанции, фактури и др.;

3. сключен писмен договор между дирекция "Бюро по труда" и безработното лице.

(2) Средствата по ал.1 се изплащат за срока на договора, но за не повече от една година.

(3) Средствата по чл.42, ал.2, т.2 се изплащат въз основа на:

1. регистрация на безработния в дирекция "Бюро по труда" и насочване на работа при условията и по реда на ЗНЗ;

2. писмена молба с приложения към нея писмени доказателства за направени транспортни разходи - билети за обществен транспорт, квитанции, фактури и др.

Чл.45. Изплащането на средствата по чл.42 ЗНЗ се извършва от дирекция "Бюро по труда" на адрес, посочен при регистрацията на безработното лице.

Чл.46. При прекратяване на трудовото правоотношение по инициатива на лицето в рамките на 6-месечния период на заетост то възстановява получените средства по чл.42, ал.1 или по чл.43.

Раздел V

Програми и мерки за обучение през целия живот

Чл.47. (1) Работодател, който по условията на чл.44 ЗНЗ осигурява поддържане и повишаване на квалификацията на наетите работници и служители, може да кандидатства пред дирекциите "Бюро по труда" за ползване на преференцията по ЗНЗ.

(2) Предоставянето на съответните средства на работодателя се извършва въз основа на договор по чл.30, ал.6 ЗНЗ по утвърден образец, но за не повече от половината от максимално определения размер на средствата за обучение на едно лице в рамките на определените с Националния план за действие по заетостта квоти и средства за календарната година.

Чл.48. (1) На работодател, който наема на работа безработни лица по чл.45 ЗНЗ, насочени от дирекциите "Бюро по труда", се предоставят средства в рамките на определените квоти и размери за трудови възнаграждения, определени с Националния план за действие по заетостта за календарната година.

(2) Предоставянето на средства за работодателя по ал.1 за не повече от 6-месеца се извършва въз основа на договор по чл.30, ал.6 ЗНЗ от дирекциите "Бюро по труда" по утвърден образец.

(3) На работодател по ал.1 се предоставят средства в размер на определените трудови възнаграждения за субсидирана заетост, определян ежегодно с Националния план за действие по заетостта, за действително отработеното време и дължимите върху тях вноски за сметка на работодателя за фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса за всяко наето лице.

(4) Работодателят сключва с насочените от дирекциите "Бюро по труда" безработни лица трудов договор по чл.68, ал.1, т.3 от Кодекса на труда.

Чл.49. (1) Работодател, който открива специални работни места за придобиване на квалификация чрез стажуване и/или чиракуване, включително на младежи, отпаднали от системата на средното образование, по условията на чл.46 ЗНЗ има право да ползва преференцията в рамките на квотите и размерите за трудово възнаграждение на едно лице, определяни ежегодно с Националния план за действие по заетостта.

(2) Предоставянето на средства на работодателя по ал.1 за срока на стажа и/или чиракуването се извършва въз основа на договор по чл.30, ал.6 ЗНЗ с дирекциите "Бюро по труда" по утвърден образец, но за не повече от 6 месеца.

Раздел VI

Насърчаване на предприемачеството

Чл.50.(1) Безработните лица, които желаят да ползват преференцията по чл.47, ал.1 ЗНЗ, подават писмена молба до дирекция "Бюро по труда" с приложен бизнеспроект за дейността.

(2) Лицата, желаещи да ползват преференцията по чл.47, ал.1 ЗНЗ, могат да представят общ проект за осъществяване на съвместна стопанска дейност, в който се определя разпределението на източниците за финансиране на дейността от всяко лице.

(3) Лице или лица по чл.47, ал.1 ЗНЗ регистрират стопанската дейност по одобрения бизнеспроект съгласно действащото законодателство.

(4) Когато лицата по ал.2 са членове на семейство, регистрацията на стопанската дейност може да бъде извършена само от този член на семейството, който е с право на парично обезщетение. В този случай работодателят сключва трудов договор с другия член на семейството.

(5) Трудов договор се сключва и между лицата по чл.47, ал.4 ЗНЗ в случаите, когато тези лица не са съдружници.

Чл.51. (1) Дирекция "Бюро по труда" в едномесечен срок от депозирането на молбата по чл.50, ал.1 се произнася по бизнеспроекта и сключва договор с лицето за изплащане на еднократната парична сума по чл.47, ал.3 ЗНЗ.

(2) Бизнеспроектът се разглежда от комисия в състав: двама представители на дирекция "Бюро по труда", представител на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, представител на организация на работодателите, представител на браншова организация, представител на общината.

(3) За одобрените проекти Националният осигурителен институт или териториалното поделение на Националния осигурителен институт превежда в двуседмичен срок на дирекция "Бюро по труда" полагащите се на лицето парични обезщетения при безработица.

(4) Отношенията между лицето (лицата) и дирекция "Бюро по труда" във връзка с изпълнението на бизнеспроекта и изплащането на еднократната парична сума се уреждат с писмен договор по образец, утвърден от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта.

(5) При невъзможност на лицето (лицата) да изпълни задължението си по договора по ал.4 в резултат на продължително заболяване и трудоустрояване, удостоверено с решение на Териториалната експертна лекарска комисия, договорните отношения могат да бъдат разсрочени чрез договаряне на допълнителни условия.

(6) При трайна неработоспособност, която води до невъзможност за изпълнение на задълженията по договора, удостоверена с решение на Териториалната експертна лекарска комисия/Националната експертна лекарска комисия, и/или при смърт получената еднократна парична сума по ал.1 не се възстановява.

Чл.52. За лицата, които се назначават по условията на чл.47, ал.4 ЗНЗ, се предоставят допълнително средства в четирикратния размер на определената сума за трудово възнаграждение за едно лице в Националния план за действие по заетостта за съответната година.

Чл.53. (1) Лицата, ползващи преференцията по чл.48 ЗНЗ, възстановяват получения кредит за обучение, при условие че не са завършили успешно курса за обучение и не са представили съответните документи в дирекция "Бюро по труда".

(2) Максималният размер на кредита е не повече от петкратния максимален размер на средствата за обучение на едно лице за съответната година.

Чл.54. (1) Средствата по чл.49 ЗНЗ се възстановяват на лицата, ползвали външни консултантски услуги за изготвяне на бизнеспроекта или съпътстващи услуги, в рамките на договора по чл.51, ал.4.

(2) Лицата, чийто бизнеспроект е одобрен, подават в дирекция "Бюро по труда" молба с приложени документи за ползването на услуги.

(3) Комисия в състав: представител на дирекция "Бюро по труда", представител на организацията на работодателите/браншова организация и представител на общината, се произнася за размера на сумата, с която се възстановяват ползването на външни консултантски услуги.

Раздел VII

Програми и мерки за откриване на нови работни места

Чл.55. (1) Работодатели могат да ползват преференцията по чл.50 ЗНЗ само ако отговарят на изискванията на чл.3, ал.2 от Закона за малките и средните предприятия.
(2) Предоставяните средства на работодателите по ал.1 са в рамките на ежегодно определяните с Националния план за действие по заетостта квоти и размери и в рамките на одобрените средства за активна политика на пазара на труда в бюджета на Министерството на труда и социалната политика/Агенцията по заетостта.
(3) При всяко поредно ползване на права по ал.1 работодателят следва да отговаря на изискванията на чл.3, ал.2 от Закона за малките и средните предприятия.

Раздел VIII

Програми и мерки, осигуряващи равни възможности чрез социално-икономическа интеграция на рискови групи на пазара на труда

Чл.56. (1) Средствата при ползване на преференцията по чл.52 ЗНЗ се предоставят на работодателите при наемане на работа на насочени от дирекциите "Бюро по труда" безработни.

(2) Средствата по ал.1 се предоставят въз основа на:

- 1.** предоставена от работодателя заявка за свободните работни места;
- 2.** писмено искане за насочване на безработни на работа на обявените свободни работни места;
- 3.** сключен писмен договор между дирекция "Бюро по труда" и работодател във връзка с ползването на средства по преференцията.

(3) Предоставяните на работодателя финансови средства при ползване на преференцията по чл.52 ЗНЗ са в рамките на ежегодно определяните с Националния план за действие по заетостта квоти и размери за действително отработеното през месеца време. В случаите, когато трудовото възнаграждение се определя според изработеното, се осигуряват средства според действително заработеното, но не повече от установения размер, и в рамките на одобрените средства за активна политика на пазара на труда в бюджета на Министерството на труда и социалната политика/Агенцията по заетостта.

(4) За времето, през което работникът или служителят ползва платен отпуск, който се заплаща от средствата за работна заплата, средствата за заплащане на този отпуск са за сметка на работодателя, включително обезщетението за неизползван отпуск.

(5) Работодател, който прекрати едностранно трудовото правоотношение преди изтичането на определения срок по причини, които не са свързани с поведението на работника или служителя, възстановява получените финансови средства по ал.1 за съответния работник или служител.

(6) Работодател, ползващ права по чл.52, ал.1 и 2 ЗНЗ, може да сключи договор със срок за изпитване по реда на Кодекса на труда с не повече от две насочени от дирекция "Бюро по труда" безработни лица за едно работно място в рамките на срока на преференцията.

(7) Средствата за ползване на преференцията по чл.52 ЗНЗ се предоставят на работодателите само за лицата, които са над базисната численост на персонала, за срока на съответния преференциален режим.

Чл.57. (1) Средствата за ползване на преференцията по чл.53 ЗНЗ се предоставят на работодателите при наемане на работа на насочени от дирекциите "Бюро по труда" безработни, отговарящи на условията за включване.

(2) Средствата по ал.1 се предоставят или възстановяват въз основа на:

- 1.** предоставена от работодателя заявка за свободните работни места;
- 2.** писмено искане за насочване на безработни на работа на обявените свободни работни места;
- 3.** сключен писмен договор между дирекция "Бюро по труда" и работодател във връзка с ползването на средства по преференцията;
- 4.** документ, доказващ базисната численост на персонала.

(3) Отношенията между дирекция "Бюро по труда" и работодателя във връзка с получаването и ползването на средства се уреждат с писмен договор по утвърден образец.

(4) Предоставяните на работодателя финансови средства по чл.53 ЗНЗ са в размер и квоти, определяни ежегодно с Националния план за действие по заетостта, за действително отработено през месеца време за всяко наето по трудово правоотношение

лице. В случаите, когато трудовото възнаграждение се определя според изработеното, се осигуряват средства според действително изработеното, но не повече от установения размер.

(5) Работодател, който прекрати едностранно трудовото правоотношение преди изтичането на определения срок по причини, които не са свързани с поведението на работника или служителя, възстановява получените финансови средства по ал.1 за съответния работник или служител.

(6) Средствата за ползване преференцията по чл.53 ЗНЗ се предоставят на работодателите само за лицата, които са над базисната численост на персонала, за срока на съответния преференциален режим.

Чл.58. (1) Националните програми за заетост в общополезни дейности се разработват от Министерството на труда и социалната политика и от Агенцията по заетостта, а регионалните програми за заетост в общополезни дейности - от комисиите по заетостта към областните съвети съвместно с общинските администрации.

(2) Програмите по ал.1 се утвърждават от министъра на труда и социалната политика.

(3) Изпълнителният директор на Агенцията по заетостта определя годишна квота на областите по програмите за заетост в общополезни дейности съобразно потребностите на местния пазар на труда. Разпределението на квотите по общини се предлага на дирекция "Бюро по труда" от комисиите по заетостта към областния съвет (дирекциите "Регионална служба по заетостта").

(4) Програмите за заетост в общополезни дейности се изпълняват от Агенцията по заетостта съвместно с комисиите по заетостта към областните съвети, общинските администрации, държавни, общински и частни предприятия и юридически лица с нестопанска цел. Изпълнителите на програмата се определят по предложение на общинската администрация и социалните партньори на местно равнище съгласувано с Агенцията по заетостта. Условието и редът за реализация се определят от изпълнителния директор на Агенцията по заетостта.

(5) В програмите по чл.54, ал.1 ЗНЗ с предимство се включват при равни други условия безработни младежи до 29-годишна възраст и продължително безработни лица с основно и по-ниско образование.

(6) Участието на безработния в общополезните дейности по ал.1 се осъществява въз основа на трудов договор със срок до 5 месеца в рамките на 12 календарни месеца.

(7) При отказ на безработното лице да участва в програмите по чл.54, ал.1 ЗНЗ регистрацията му в дирекция "Бюро по труда" се прекратява.

(8) Безработен, включен в общополезна дейност и уволнен дисциплинарно, може да бъде регистриран отново от дирекция "Бюро по труда" не по-рано от 12 месеца след уволнението.

(9) Програмите по ал.1 се изпълняват въз основа на договори между:

1. общинската администрация и Агенцията по заетостта;

2. изпълнителя на програмата и дирекция "Бюро по труда".

(10) Изпълнителят на програмата за заетост в общополезни дейности получава средства чрез дирекция "Бюро по труда" за всеки нает безработен, насочен от дирекция "Бюро по труда", за:

1. трудово възнаграждение в размер, определян ежегодно с Националния план за действие по заетостта, в зависимост от действително отработеното през месеца време;

2. допълнителните трудови възнаграждения, дължими на работника или служителя, по минимални размери, установени в Кодекса на труда и в нормативните актове по прилагането му, като тези, които се определят в процент, се изчисляват върху възнаграждението по т.1;

3. дължимите за сметка на работодателя вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса върху сумата на възнагражденията по т.1 и 2.

(11) Сумите по ал.10 се превеждат ежемесечно въз основа на договор, сключен с дирекция "Бюро по труда", по утвърден образец.

Чл.59. (1) Средствата при ползване на преференцията по чл.55 ЗНЗ се предоставят на работодателите ежегодно в рамките на определените с Националния план за действие по заетостта квоти и размери при наемане на работа на насочени от дирекциите "Бюро по труда" безработни, отговарящи на условията за включване, и в рамките на

одобрените средства за активна политика на пазара на труда в бюджета на Министерството на труда и социалната политика/Агенцията по заетостта.

(2) Средствата по ал.1 се предоставят въз основа на:

1. предоставена от работодателя заявка за свободните работни места;
2. писмено искане за насочване на безработни на работа на обявените свободни работни места;
3. сключен писмен договор между дирекция "Бюро по труда" и работодател или обучаваща организация във връзка с ползването на средства по преференцията;
4. документ, доказващ базисната численост на персонала.

(3) Предоставяните на работодателя финансови средства по чл.55 ЗНЗ са в размер и квоти, определяни ежегодно с Националния план за действие по заетостта, отработеното през месеца време и дължимите върху него вноски за сметка на работодателя за фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса, за всяко наето по трудово правоотношение лице. В случаите, когато трудовото възнаграждение се определя според изработеното, се осигуряват средства според действително заработеното, но не повече от установения размер.

(4) Работодател, който прекрати едностранно трудовото правоотношение преди изтичането на определения срок по причини, които не са свързани с поведението на работника или служителя, възстановява получените финансови средства по ал.1 за съответния работник или служител.

Раздел IX

Защита и запазване на заетостта

Чл.60. На работодател, продължил трудовите правоотношения с лицата за срок не по-малък от 9 месеца след изтичането на периода на наемане съгласно изискванията на чл.34, 35, 50, чл. 52, ал.1 и 2, чл.53 и 55 ЗНЗ, се изплащат направените от него вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса на базата на размера на трудовите възнаграждения, определяни ежегодно с Националния план за действие по заетостта.

Чл.61. Работодател, който не е запазил заетостта на наетите лица след изтичането на срока на договора по чл.34, 35, 36, чл.52, ал.1 и 2 ЗНЗ, губи правото на ползване на същата преференция за период 12 месеца от датата на изтичането на договора.

Чл.62. (1) Работодател, който в случаите, когато се намалява обемът на работата или спира работата за повече от 15 дни, запазва заетостта на лицата, може да кандидатства пред дирекция "Бюро по труда" за ползване на преференцията по чл.57 ЗНЗ, като подава молба, придружена с документи, доказващи намаляването на обема на работа за определен период, и друга съпътстваща информация.

(2) Молбата по ал.1, придружена с писмена обосновка, се представя за разглеждане в Съвета за сътрудничество към дирекция "Бюро по труда", който се произнася за периода и за размера на сумите.

(3) Предоставянето на сумите за не повече от 2 месеца на работодателя по ал.1 се извършва въз основа на договор, сключен с дирекция "Бюро по труда" по утвърден образец.

(4) За всяко заето лице, на което работодателят по ал.1 е запазил заетостта за срок 6 месеца в рамките на разчетените квоти и размер на възнагражденията, определяни ежегодно с Националния план за действие по заетостта, се предоставят средства, които включват:

1. петдесет на сто от размера, определян ежегодно с Националния план за действие по заетостта, в зависимост от действително отработеното през месеца време;
2. дължимите за сметка на работодателя вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса върху сумата на възнагражденията по т.1.

(5) На работодател, който запазва заетостта на лицата в случаите по чл.57, ал.1 ЗНЗ и ги включва в обучение за придобиване на професионална квалификация въз основа на договора, сключен с дирекция "Бюро по труда" по утвърден образец, се изплащат средства до максимално определения размер за обучение на едно лице.

(6) Пълният размер на разходите за обучение по чл.57, ал.2 ЗНЗ се предоставят на

работодателя по ал.1, ако той запазва заетостта на лицата по чл.57, ал.1 ЗНЗ за срок не по-малък от 12 месеца.

Глава седма

ОБУЧЕНИЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Раздел I

Обучение за придобиване на професионална квалификация за възрастни

Чл.63. (1) Професионално ориентиране и обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни и заети лица в трудоспособна възраст извън системата на народната просвета и висшето образование и мотивационно обучение на безработни лица се осъществяват съгласно разпоредбите на глава седма от ЗНЗ.

(2) При професионалното ориентиране, обучението за придобиване на професионална квалификация и мотивационното обучение се прилагат принципите на:

- 1.** свобода на избора на професия, вида и формата на обучение;
- 2.** свободен достъп до обучение;
- 3.** съобразяване на обучението с икономическите условия, състоянието на пазара на труда и индивидуалните възможности на гражданите.

Чл.64. (1) Националният консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила подпомага разработването на националната политика и стратегии за обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни и заети лица.

(2) Министърът на труда и социалната политика утвърждава Правилник за устройството и дейността на Националния консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила.

(3) Организационно-техническото и финансовото обслужване на дейността на Националния консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила се осигурява от Министерството на труда и социалната политика.

Чл.65. (1) За организиране на националната система за обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни и заети лица се разработват правила за управление и функциониране на системата.

(2) Правилата за управление и функциониране на Националната система за професионална квалификация се утвърждават от министъра на труда и социалната политика след съгласуване с министъра на образованието и науката и консултирано с представителните организации на работодателите и на работниците и служителите на национално равнище.

(3) Националната система за професионална квалификация включва центрове за професионално обучение към Министерството на труда и социалната политика, звена, осигуряващи професионално информиране и консултиране, лицензирани по действащото законодателство, както и професионални училища, професионални гимназии и професионални колежи съгласно разпоредбите на Закона за професионалното образование и обучение.

Раздел II

Обучение за придобиване на професионална квалификация, организирано от Агенцията по заетостта

Чл.66. (1) Националните, регионалните и специализираните програми за обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни и заети лица се разработват при условията и по реда на глава шеста, раздел II от ЗНЗ.

(2) Обучението на лица, предвидено в програми по глава шеста от ЗНЗ, се извършва при условия и по ред, разписани в съответната програма.

Чл.67. (1) Обучение за придобиване на професионална квалификация, организирано и финансирано от Агенцията по заетостта, се осъществява на договорна основа от центрове за професионално обучение, лицензирани в съответствие с действащата нормативна уредба, както и от професионални училища, професионални гимназии и професионални колежи съгласно разпоредбите на Закона за професионалното образование и обучение.

(2) Агенцията по заетостта сключва договор с институция по ал.1, избрана чрез конкурс по реда на Закона за обществените поръчки.

(3) Обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни и заети лица в трудоспособна възраст извън системата на народната просвета и висшето

образование и мотивационно обучение на безработни лица, организирани и финансирани от Агенцията по заетостта, се извършват в съответствие с принципите за:

- 1.** избор на обучаваща институция за извършване на конкретното обучение;
- 2.** установяване на договорни отношения между субектите, участващи в организирането, финансирането и провеждането на обучението;
- 3.** осъществяване на контрол върху спазването на методическите изисквания и условия за организиране и финансиране на обучението.

(4) Обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни лица, организирано от териториалните поделения на Агенцията по заетостта, може да се осъществява от:

- 1.** работодател, като в този случай не се изисква документ за лиценз; договори се сключват между териториалното поделение на Агенцията по заетостта, работодателя и безработното лице и между териториалното поделение на Агенцията по заетостта и работодателя;
- 2.** посочена от работодателя или избрана чрез конкурс от териториалното поделение на Агенцията по заетостта лицензирана обучаваща институция съгласно регламента на Закона за професионалното образование и обучение; териториалното поделение на Агенцията по заетостта сключва договор с работодателя и безработното лице и договор с обучаващата институция.

(5) Подборът на участниците за включване в обучение за придобиване на професионална квалификация се извършва от териториалните поделения на Агенцията по заетостта, където те са регистрирани, и/или от работодателя, като се отчитат заявените потребности.

(6) Териториалните поделения на Агенцията по заетостта организират обучение за придобиване на професионална квалификация на безработни лица без предварително осигурено работно място по списъци на професии и теми, предложени от регионалните органи по заетостта в съответствие с потребностите на пазара на труда.

(7) Списъците по ал.6 се съгласуват с Националния консултативен съвет по професионална квалификация на работната сила и се утвърждават от министъра на труда и социалната политика.

(8) Обучението по утвърдените професии и теми се извършва въз основа на договори между териториалното поделение на Агенцията по заетостта и обучаващата институция и между териториалното поделение на Агенцията по заетостта и обучаваните лица.

(9) Повторното провеждане на изпит може да се извърши само след сключване на анекс към договорите за обучение за условията, организацията и финансирането на повторния изпит.

(10) Агенцията по заетостта чрез териториалните си поделения оказва съдействие посредством информиране и насочване към включване в обучение за придобиване на професионална квалификация на лицата по чл.48 от Закона за насърчаване на заетостта.

(11) Кредитът съгласно чл.48 ЗНЗ се предоставя в случаите, когато договорът по чл.51, ал.1 съдържа такава клауза.

Чл.68. Териториалните поделения на Агенцията по заетостта организират обучение за придобиване на професионална квалификация на заети лица съгласно чл.63, ал.1, т.3 и 4 ЗНЗ при следните условия и ред:

- 1.** работодателят писмено заявява в териториалните поделения на Агенцията по заетостта изискванията за професионална квалификация на наетите от него лица;
- 2.** работодателят подписва декларация, че ще запази заетостта на успешно завършилите обучението лица за не по-малко от 6 месеца;
- 3.** отношенията между работодателите и заетите лица, включени в курс за придобиване на професионална квалификация, се осъществява в съответствие с нормативната уредба в глава единадесета от Кодекса на труда.

Чл.69. (1) В случаите, когато обучението за придобиване на професионална квалификация на заети лица по чл.63, ал.1, т.3 и 4 ЗНЗ се извършва от работодателя, се сключва договор между работодателя и териториалното поделение на Агенцията по заетостта.

(2) В случаите, когато обучението се извършва от посочена от работодателя или от избрана от териториалното поделение на Агенцията по заетостта чрез конкурс

лицензирана обучаваща институция или професионално училище, професионална гимназия или професионален колеж, се сключват договори между работодателя, териториалното поделение на Агенцията по заетостта и обучаващата институция и между работодателя и териториалното поделение на Агенцията по заетостта.

Чл.70. Обучението за придобиване на професионална квалификация на лица по програми за заетост се извършва в съответствие с разписаните в съответната програма условия и ред, утвърдени от министъра на труда и социалната политика.

Чл.71. Мотивационно обучение на безработни лица, организирано и финансирано от Агенцията по заетостта, се осъществява на договорна основа от фирми и организации, регистрирани по българското законодателство със съответния предмет на дейност, избрани чрез конкурс по реда на Закона за обществените поръчки.

Чл.72. Обучението за придобиване на професионална квалификация се организира от териториалните поделения на Агенцията по заетостта чрез формиране на групи или чрез индивидуално включване на безработни или заети лица.

Чл.73. Обучаващата институция, която ще извършва обучение на индивидуално насочени безработни и заети лица за придобиване на професионална квалификация, представя в териториалното поделение на Агенцията по заетостта програма за обучение, информация за цената на обучението на едно лице и образец на документа, който се издава след успешното завършване на курса.

Чл.74. През периода на провеждане на обучението служителите от териториалните поделения на Агенцията по заетостта упражняват контрол за изпълнението на поетите договорни задължения.

Чл.75. (1) Териториалните поделения на Агенцията по заетостта провеждат конкурси по Закона за обществените поръчки за избор на обучаваща институция, като посочват в обявата необходимите документи.

(2) Оценката на подадените оферти се извършва по критерии, отчитащи:

1. съответствието на учебната програма с поставените цели на обучението;
2. подходящата учебна материално-техническа база;
3. използването на съвременни методи на обучение;
4. квалификацията на обучаващия екип;
5. цената на обучението;
6. поетите допълнителни ангажименти;
7. други.

(3) След приключване на конкурсната процедура се съставя протокол за резултатите и класирането на кандидатите.

(4) В срок 5 работни дни териториалните поделения на Агенцията по заетостта уведомяват с писмо с обратна разписка спечелилата конкурса обучаваща институция и предлагат проект на договор за възлагане на обучението.

(5) При отказ на спечелилата конкурса обучаваща институция да извърши обучението комисията предлага сключване на договор на обучаваща институция, класирана на второ място по реда на класирането, или се обявява нов конкурс.

(6) След подписването на договора с избраната обучаваща институция териториалните поделения на Агенцията по заетостта в 5-дневен срок уведомяват обучаващите институции, които не са одобрени на конкурса.

Чл.76. (1) Обучението за придобиване на професионална квалификация на безработни лица се осъществява по професии, необходими за заемане на заявени свободни работни места, както и за задоволяване на бъдещи потребности на пазара на труда от квалифицирана работна сила.

(2) Проучването на потребностите на пазара на труда от квалифицирана работна сила се провежда ежегодно по методика, утвърдена от министъра на труда и социалната политика.

(3) Ежегодно с Националния план за действие по заетостта се предвиждат средства за проучване потребностите на пазара на труда.

Чл.77. Работодателите заявяват в териториалните поделения на Агенцията по заетостта потребностите от организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация по условията на чл.63, ал.1, т.3 и 4 ЗНЗ.

Чл.78. (1) Стипендия за участие на безработното лице в обучение за придобиване на професионална квалификация, организирано и финансирано от Агенцията по

заетостта, се изплаща въз основа на издаден от обучаващата институция документ, удостоверяващ дните на присъствие на занятия. Размерът на стипендията е в зависимост от мястото на обучението - в рамките на населеното място или в друго населено място, различно от местоживеенето.

(2) Сумите по ал.1 се изплащат от териториалното поделение на Агенцията по заетостта през месеца, следващ месеца, през който е провеждано обучението.

Чл.79. (1) Професионалното информиране и консултиране, организирано от Агенцията по заетостта, се изразява в целенасочено подпомагане на лицата в съответствие с техния личностен профил и индивидуални характеристики при избора им на професия (специалност), подходящо обучение за придобиване на професионална квалификация и насочване към съответните форми на обучение и обучаващи институции.

(2) Професионалното информиране и консултиране се провежда в индивидуални и групови форми.

(3) Професионалното информиране и консултиране се извършва в териториалните поделения на Агенцията по заетостта и/или в професионално-информационните центрове и клубовете "Работа" към тях.

(4) Професиите, по които се извършва информирането и консултирането, обхващат всички области на икономическата и социалната сфера.

(5) Право на професионално информиране и консултиране имат всички клиенти на териториалните поделения на Агенцията по заетостта.

(6) Професионалното информиране и консултиране е задължително за лицата по чл.65, ал.1 ЗНЗ.

(7) Професионалното информиране и консултиране се извършва с помощта на специализирани информационни материали и технически средства.

Чл.80. Професионалното информиране и консултиране в рамките на груповите мероприятия може да включва и представяне дейността на работодателите и обучаващите институции, свързана с конкретни професии.

Чл.81. Агенцията по заетостта организира разработването и разпространяването на специализирани информационни материали за професионално информиране и консултиране.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. До края на 2003 г. право на участие в конкурсите за извършване на обучение за придобиване на професионална квалификация и за мотивационно обучение, обявявани от поделенията на Агенцията по заетостта, имат и обучаващи фирми (организации), регистрирани до влизането в сила на ЗНЗ по условията на Наредба No 6 от 1995 г. за реда, условията и изискванията за организиране провеждането на квалификационно и мотивационно обучение (ДВ,бр.75 от 1995 г.).

§ 2. Правилникът се приема на основание § 8, ал.1 от преходните и заключителните разпоредби на ЗНЗ.

§ 3. Безработните и работодателите, сключили договори преди 1 януари 2002 г. и ползващи преференции по условията на отменения Закон за закрила при безработица и насърчаване на заетостта, продължават да ги ползват при условията на договора, с изключение на случаите, когато в договора има клауза за промяна на условията. При наличието на такава клауза се сключва нов договор по условията на ЗНЗ.

§ 4. Безработните лица, регистрирани след 1 януари 2002 г., ползват правата по ЗНЗ независимо от датата на прекратяване на тяхното правоотношение.

§ 5. Безработни и работодатели, които до влизането в сила на правилника са подали молба за ползване на преференции по реда на ЗНЗ, могат да ги ползват след представяне на посочените в правилника документи и при спазване на процедурите.

§ 6. Разпоредбата на чл.36, ал.2 ЗНЗ се прилага за безработни лица с намалена работоспособност до 29-годишна възраст.

§ 7. Изпълнението на правилника се възлага на министъра на труда и социалната политика.